Jakso 2. Sähkönsiirto ja kompensaatiot

Sini Suomalainen: [00:00:00] Tervetuloa Metsä mediassa podcastiin! Tällä kertaa meillä on aiheena datakeskukset tietenkin, koska se on ollut hirveästi esillä mediassa ja erityisen kiinnostavaa on ollut, miten maaseudun tulevaisuus nyt on puhunut näistä sähkönsiirtolinjoista ja siihen liittyy paljon kysymyksiä ja siksi meillä on täällä vieraana Kimmo Collander, maanomistajain liitto pääsihteeri.

Kimmo Collander: Kiitokset.

Sini Suomalainen: Tervetuloa Kimmo ja Ville Selonen. Ville on mulle suositeltu henkilö tämmöisenä ekologisen kompensaation pioneerina ja työpaikka on Vantaan kaupunki. Ja sitten kun vähän googlailin niin huomasin, että olet myös väitellyt Jyväskylän yliopistosta. Kerrotko vähän tästä?

Ville Selonen: Joo no väitellyt olen Jyväskylän yliopistosta kauan, kauan sitten, aiheena ekologia ja ympäristönhoito. Ja siellä jo, jo tota teemana mulla oli väitöksessä niinkun luonnonsuojelun ja metsänkäytön yhteensovittaminen. Niin nyt täs myöhempinä vuosina sitten työura on aika hyvin mennyt tähän samaan sijaan, että luonnonsuojelua ja, ja [00:01:00] maankäytön suunnittelua tällä hetkellä sitten Vantaan kaupungilla teen.

Sini Suomalainen: Jep, ja me puhutaan, Vantaa on tässä ekologisessa kompensaatiossa melkoinen edelläkävijä, mutta tota mennään siihen vähän tarkemmin kohta.

Eli datakeskusten ympärillä ollaan tässä, mutta ei puhuta nyt siitä, että onks datakeskukset itsessään hyvä vai huono asia, vaan puhutaan siitä sähkönsiirrosta, mitä ne vaatii ja mitä se sitten taas tarkoittaa ihan tavallisille suomalaisille, toisaalta maanomistajille ja sit toisaalta niiden naapureille.

Ja ennen kaikkea et mitä ne tarkoittaa Suomen metsille. Eli lähetään siitä, että millaista maiseman muutosta se merkitsee, kun tämmöinen siirtolinja rakennetaan ja miten paljon niitä nyt on Suomeen tulossa.

Kimmo Collander: Pahimmillaan se muuttaa maisemaa melko dramaattisesti. Tulee melkein sadan metrin levyinen railo, joka halkaisee maiseman. Ja toisin kuin metsien normaalissa uudistushakkuissa, sieltä kun kerran metsä raivataan

pois, niin sinne sitä ei enää kasva. Se putsataan muutaman vuoden välein aina kaikesta puusta uudestaan ja maisema muuttuu dramaattisesti [00:02:00] aika pitkällekin sitten tietysti topografiasta riippuen, että kuinka pitkälle ne tolpat näkyy sitten maisemaan ja erityisesti vesistöjen ylityksissä niin mökkien virkistysarvo kyllä varmasti laskee näissä.

Sini Suomalainen: Onks sitä laskettu, että minkä verran se nyt sitten on vaikka hehtaareissa? Mitä nyt sitten vaikka nää tänhetkiset investoinnit vaatii? Voitko jotenkin suhteuttaa sitä, että minkä verran sitä metsää menee sitten muun alta?

Kimmo Collander: Mä tein tässä viime viikolla vähän sormiharjoitusta. Näihin pitää suhtautua varauksella, mutta nykyisen sähköverkoston metsäalueeseen kohdistuva vaikutus on sata viistoista viiva satanelkyt viis tuhatta hehtaaria.

Siitä kun ottaa kaks nollaa pois niin saa neliökilometrit. Eli niistä tulee sitten semmonen tuhat neljäsataa neliökilometriä. Ja sen kun suhteuttaa sitten vaikka tommoseen keskikokoiseen kuntaan, niin niitä menee siihen kolme, neljä kuntaa. Sen verran on tällä hetkellä nykysten [00:03:00] sähkölinjojen alla. Ja sitten jos kattoo nää tulevat investointipaineet noin kymmenen vuoden päähän, kakstuhatta kolkytviis, niin arvioin, että niitten alle jää kymmenen tuhatta viiva kolkyt viis tuhatta hehtaaria.

Pääosa menee sitten näihin runkolinjan alle. Että tää paikallisverkkohan menee pikkuhiljaa kaapeleihin näitten myrsky-tuuliongelmien takia.

Sini Suomalainen: Joo, eli onko tää nyt ihan uutta linjaa vai käytetäänks siinä jotain vanhoja, vanhoja reittejä?

Kimmo Collander: Niitä tehdään joko ihan uusia taikka sitten laitetaan vanhojen rinnalle. Et sitten jos siihen tulee kaks rinnakkain niin siinä pikkusen maata säästyy, mutta railo melkein kaksinkertaistuu. Ja mitä siellä sen linjan alla sitten voi tehdä? Voiko siellä ees kävellä? Siellä voi kävellä. Sieltä voi koota katajanmarjoja. Siellä vois kasvattaa joulukuusia. Siellä vois laiduntaa. Tässä tärkeimmät.

Sini Suomalainen: Onks siellä sit niinku mukava [00:04:00] laiduntaa tai ylipäänsä eläinten olla? Tää on nyt ehkä enemmän Villelle, että miten se muuttaa niinku sitä ympäristöö eri tavalla kuin vaikka tie?

Ville Selonen: No jos ihan tiehen vertaa, niin no voimalinjan alle ei tule asfalttia eikä sitä rakenneta niin voimakkaasti, voimakkaasti kuin tietä. Mutta kyllähän se nyt luonnon kannalta aika iso muutos on, varsinkin metsäluonnon,

koska sieltähän metsä, metsä lähtee ja se ei tule enää takaisin. Et sinne ei sitten metsää saa kasvaa linjan alle. Mut tota se on kans luonnon kannalta, et mistä sitä tarkastelee, et et joillekin lajeille noi voimalinja-aukeat on niitä elinympäristöjä missä ne viihtyy ja missä ne pääsee siirtymään paikasta toiseen.

Ne on niille niitä ekologisia käytäviä jopa. Mut tota tää täytyy muistaa, että ei voimalinjoja sitä varten rakenneta, että me rakennetaan ekologisia käytäviä eikä se niin kun ole niitten niinku perusteluna. Mut kyl, kyl niin kun se muutos sekä niin kun sin-siinä ihan paikallisesti että sitten niin kun [00:05:00] laajemmin voi olla luonnolle aika isokin, et sieltä tulee pirstoutumista ja joillekin lajeille niistä sadan metrin aukeista voi tulla sellainen este, ettei ne kai ainakaan kovin mielellään sitä ylitä, vaikka siitä kulkemaan pääsisikin.

Tiet on tietenkin ihan toinen seikka. Siellähän sitten on oikea fyysinen este, ettei ne eläimet sitä, et siellä voi olla hirviaidat, jotka estää sitten isompien liikkumisen ja, ja jos sitten uskaltaa liikkua niin voi jäädä auton alle

Kimmo Collander: niin semmonen eläin mikä normaali metsätalouskäytössä tulee usein vastaan rajoittavana tekijänä on liito-orava. Ja nehän ei tuommosesta linjasta ylitse hyppele.

Ville Selonen: Joo ei, ei, se on yhdeksän suhde kolmeen se, se tota liito, liitoluku eli kolmestakymmenestä metristä pääsee kolme kertaa pitemmälle. Kolkyt metriä riittäis sadalle metrille, mutta ja, ja tota vaikka liito-orava pystyy avoimia ympä-ympäristöjä ylittää ihan vaikka maata pitkin tarvittaessa, niin se on aina sille riski.

Se on petoriski ja kenellä välttää [00:06:00] kaikin keinoin sitä, ettei liito-oravan tarvi sinne avoimelle mennä missä on kettu tai haukka ottamassa kiinni.

Sini Suomalainen: Okei, mut tässä oli kuitenkin nyt tällaista, että on joitakin hyviä puolia, joitakin huonoja puolia, mut miten sanoisit, et onks se nyt niinku ongelma, että näitä tulee? Se mitä se nyt oli kolmen kunnan verran näit linjoja.

Ville Selonen: Onhan, onhan se ongelma, jos ajattelee sitä määrää ja varsinkin jos se kaikki, kaikki kohdistuu metsäluontoon. Eihän se kaikki kohdistu metsäluontoon, mutta se mikä määrä tulee kohdistumaan metsäluontoon, niin totta kai se metsäluonnolle on ongelma. Ja eikä metsien tila Suomessa nyt kauhean hyvä oo, et kaikki metsään kohdistuva haitta on tällä hetkelläkin jo liikaa, ettei yhtään lisää ei tarvittais.

Kimmo Collander: Nää arviot mitä tuossa heitin niin ne oli nimenomaan metsään.

Sini Suomalainen: Joo.

Kimmo Collander: Et siitä oli poistettu pellot-

Sini Suomalainen: Okei.

Kimmo Collander: Ja vesistöt.

Sini Suomalainen: No minkäs verran sitten peltoja menee siihen alle?

Kimmo Collander: Tätä en laskenut,

Sini Suomalainen: että tää oli ihan- Tätä varten tehty laskelma.

Kimmo Collander: Tätä varten tehty.

Sini Suomalainen: Kiitos.

Kimmo Collander: Joo ja tähän vielä nyt ehkä laajennan tätä [00:07:00] keskustelua, niin tästä just mitä Villekin tuossa Kerto, niin se kuvastaa sitä epäreiluuden tuntua, mikä tässä tulee, että yks toimija pystyy aika dramaattisiakin tekoja tekemään metsäluonnolle ja sitten taas yksittäiset pienemmät toimijat, niin heillä on sitten aika äkkiä virkavalta tai ympäristöjärjestöt niskassa.

Jos nyt mennään vaikka tuohon liito-orava Liito-oravan elinympäristöön, niin siellä on useampikin hakkuu keskeytetty, mutta Fingridin tai datakeskusoperaattoreitten alta ei ole ensimmäistäkään reittimuutosta tehty liito-oravan takia.

Sini Suomalainen: Mites se prosessi menee nyt kun Fingrid arvioi, että sinne ja tänne tarvitaan linja, niin miten, miten se lähtee liikkeelle ja kenen kanssa neuvotellaan?

Kimmo Collander: Tää neuvottelupuoli on aika tulkinnanvarainen asia, että periaatteessa Fingrid piirtää [00:08:00] muutaman reittivaihtoehdon ja lähtee niitä sitten selvittämään, että maanomistajien kanssahan ei tarvitse varsinaisesti neuvotella lainkaan. Että kartalle piirretään viiva, sitten tehdään YVA-

selvitykset ja sen jälkeen sitten maa otetaan. Tällai hyvin yksinkertaistettuna [puhuja 2 hymähtää] tämä on prosessi.

Sini Suomalainen: Mites se ympäristövaikutusten selvitys, niin mitä siihen kuuluu ja onko se niinku, tuleeko sen perusteella monesti muutoksia?

Kimmo Collander: Tähän en uskalla sanoa oikein mitään, että näitä, näitä nyt on ollut ja varmaan siellä sitten just öö ehkä Ville tietää paremmin, niin just jos on jotain erityisen herkkiä alueita. Mulla on muistikuvassa joku kaapelointi mikä tehtiin sitten tuolta yhden luonnonsuojelualueen, oliko se suo vai järvi, niin sen alta missä oli paljon lintutoimintaa. Mutta nää on tämmöisiä anekdootteja mitä nyt tässä mieleen puskee.

Ville Selonen: Joo sit kyllähän siinä YVA-prosessin kautta pyritään välttään [00:09:00] ne tota suurimmat ja arvokkaat tai suurimmat luontoarvot ja arvokkaammat kohteet, kohteet missä on niinku eniten ja merkittävää luontoarvoa.

Mutta et n-nykymaailmas meidän pitäis tarkastella sitä vähän paremmin mitä tällä hetkellä YVAssa se tehdään, että et se pitäisi ihan kokonaan katsoa se mikä se luontovaikutus on, et siihen ei-arvokkaaseenkin luontoon tapahtuva luontohaitta on sellaista luontohaittaa, mitä ei saisi syntyä. Ja, ja hyvällä suunnittelulla, ihan pienillä reitinmuutoksilla pystyttäis muuttaa niitä linjoja niin, että se haitta olisi kaikista pienin.

Kimmo Collander: Mun on pakko täs ottaa tää ihan rakenteellinen kysymys esille, että mehän pohditaan vähän niin kuin taudin oireita tässä eikä puututa siihen juurisyyhyn, että minkä takia näitä piuhoja on pakko vetää. Ja se on tämmöinen energia-aluepoliittinen kysymys, että meillä edelleen iso osa sähköstä tuotetaan [00:10:00] pohjosemmassa Suomea ja suuri osa kulutetaan eteläisessä osassa ja jollakin lailla se sähkö on raijattava sieltä pohjoisesta etelään.

Ja täs kohtaa euro ei anna minkäänmoista signaalia, että nyt tässä on näitä kuljetuskustannuksia hipsuissa. Että jonkunhan pitäis nekin korvata. Ihan pelkästään se mitä, niinku Fingridin toimintaan menee plus sitten nämä eksternaliteetit eli mitä aiheutuu sitten luonnolle ja, ja, ja paikallisyhteisöille ongelmia sen takia, niin euro ei kerro sähkönkuluttajalle yhtään mitään tästä ongelmasta.

Ja euro olis nyt kuitenkin aika hyvä ohjaaja, että no tää Googlen Kainuun projektit, niin se on siinä mieles hieno homma, että siinä kulutus menee

lähemmäksi tuotantoo. Ja lisää tämmösiä kiitos. Toisaalta sitten kans ois hyvä saada lisää tuotantoo lähemmäksi kulutusta. Täällä Uudellamaalla [00:11:00] esimerkiks niin aurinkovoimaloitten rakentaminen on menny aika vaikeeks. Ei onnistu. Tuulivoimasta puhumattakaan.

Sini Suomalainen: Eli mihin Kimmo sit näitä kannattais sun mielestä rakentaa näitä datakeskuksia? Mitä paikkoja suosittelisit?

Kimmo Collander: Öö olkiluoto ja Loviisa olis tämmösiä ykköskohteita ja sitten pohjoseen ja missä näitä voimaloita nyt on jo olemassa.

Sini Suomalainen: Ja mitkä on huonoja paikkoja?

Kimmo Collander: Öö Uusimaa.

Sini Suomalainen: Okei. Mites muuten, voiko sinne sähkösiirtolinjojen alle sit laittaa aurinkopaneeleja?

Kimmo Collander: Ei voi. Tämmönen käsitys mulle on tullu, että siinä on. Mä oon kuullu kahta eri syytä ja näihin nyt sitten vahvaa lähdekritiikkiä, että toisaalta pelätään, että kun niihin muodostuu jäätä, et se putoilee paneelien päälle ja toisaalta sitten öö sähkömagneettiset ongelmat on kuulemma myös olemassa.

Sini Suomalainen: Okei. No mut Kimmo, nyt saat vielä vähän terottaa, että mitä, miks tää harmittaa maanomistajia niin paljon.

Kimmo Collander: Tätä ei pidä kattoa ainoastaan maanomistajan näkökulmasta, vaan paikallisyhteisön näkökulmasta. Mm. Ja [00:12:00] just tossa öö Savon alueella, mihinkä nyt suunnitellaan öö kolmensadan kilometrin pitusta harjulinjaa, niin siellä näitten paikallisyhteisöjen ihmiset on siinä tilanteessa, että tuulivoimaa tuotetaan siellä, sanotaan nyt pohjosessa ja lännessä.

Sieltä saa sekä maanomistajat että kunnat sitten kiinteistöveroa ynnä muita tuottoja ja se kuljetetaan Savon kautta etelään ja täällä sitten sähkönkäyttäjät saa hyötyjä ja tuo hyvinvointia sitten sille paikallisyhteisölle. Ja- Täällä harjulinjan alueella niin sitten vaan kattellaan näitä tolppia ja hakkuuraiskioita sitten maailman tappiin asti, eikä niistä hyödytä yhtään mitään.

Ja samaan aikaan sitten kuitenkin tämmönen klassinen metsätalous on voimakkaan kritiikin kohteena. Pienistä öö [00:13:00] uudistushakkuista nousee

iso meteli, ja sitten yks toimija tulee ja putsaa niinkun lopullisesti valtavia metsäalueita. Niin kyllähän tässä semmonen epäreiluuden tuntu tulee. Ja myös sitten se lähtökohta ihan kylmästi maanomistajan näkökulmasta, että joku tulee ja ottaa omaa pois ja tekee siitä merkittävän tilin. Itse siitä saa korvauksen, mutta se on kuitenkin hyvin marginaalinen verrattuna siihen hyötyyn, mitä tämä ottaja saa.

Sini Suomalainen: Ja ottajahan on siis tässä tapauksessa Fingrid, joka on meidän kaikkien yhteinen yritys. Vai mitä?

Kimmo Collander: No ku Fingridillekin pitää tiettyä ymmärrystä laittaa, että se tekee mitä öö lainsäätäjä päättää. Nää kaikki menettelyt niin on laissa määriteltyjä ja Fingrid hoitaa niitä. Ja myös se mihinkä tossa aluks viittasin, tää hinnoittelupuoli, niin se on lainsäätäjän päättämä, [00:14:00] että kaikkialla Suomessa sama hinta.

Sini Suomalainen: Saako se Fingrid siitä sitten merkittävän tilin ja kuka siinä sit silloin maksaa sen tilin?

Kimmo Collander: Fingrid öö tekee tilin ja tossa mitäs mä laskin sen? Nyt sain tietokoneelta tämän kaivettua esille, niin Fingrid on viime vuosina tehnyt varsinaisesta toiminnastaan kymmenentuhatta viiva seitoistatuhatta euroa liiketulosta jokaista kantaverkon voimajohtokilometriä kohden vuodessa. Ja Fingridinhän omistaa valtio ja sitten muutama institutionaalinen investori.

Sini Suomalainen: Niin elo ja mitähän siinä oli?

Kimmo Collander: Näitä eläkeyhtiöitä joo.

Sini Suomalainen: Niin, mutta tavallaan se on vähän niin kuin sitten meidän yhteistä tuloa mitä sieltä saadaan. Ja sitten kärsijöinä on ne alueiden asukkaat minkä läpi se tulee.

Kimmo Collander: Näin voisi kärjistää joo.

Sini Suomalainen: Jep. Okei, no nyt jos me vähän summataan tätä, niin tässä on kärsijöinä paikallisyhteisöjä ja maanomistajia ja sitten toisaalta luonto, niin miten tämä asia [00:15:00] pitäisi näille molemmille kompensoida?

Ja nyt mielellään aloitetaan nyt tästä luonnolle kompensoinnista, koska haluaisin kuulla nyt vähän tarkemmin tästä Vantaan keissistä Villeltä. Vantaahan on siis Suomen ensimmäinen kunta, joka on päättänyt, että he

ekologisesti kompensoi kaiken tavallaan, että he ei aiheuta luonnolle mitään harmia. Niin kerro lyhyesti, että mitä se tarkoittaa.

Ville Selonen: No lyhyesti se tarkoittaa sitä, että me ollaan otettu ekologinen kompensaatio osaksi kaavaprosessia, eli meillä asemakaavan yhteydessä määrätään ekologisesta kompensaatiosta, jos luonnolle syntyy haittaa. Ja se tarkoittaa siis sitä, että toimija, joka toiminnassaan luonnolle sitten haittaa aiheuttaa, joutuu tekemään ekologisen kompensaation.

Sini Suomalainen: Toimija joutuu tekemään ekologisen kompensaation. Eli mitä? Mitä se siis tarkoittaa?

Ville Selonen: No, käytännössä se tarkoittaa sitä, että toimija, joka sen ekologisen kompensaation joutuu tekemään, niin sen pitää joko hyvittää omilla maillaan aiheutettua [00:16:00] haittaa tai tai sitten nostaa se luonnonarvo markkinoilta. Eli siinä ekologisessa kompensaatiossa pääajatus on se, että jos luonnolle aiheutetaan haittaa, niin niin se pitää hyvittää jossain muualla parantamalla saman luonnon luonnon tilaa.

Eli vaikka jos metsä menetetään, niin niin sitten parannetaan jossain muualla sen metsän ekologista tilaa ja tota valjastetaan joku olemassa oleva luontoalue siihen siihen tuottamaan se luontoarvo, joka on menetetty.

Sini Suomalainen: Eli onko se nyt tässä tapauksessa sitten vaikka rakennusyhtiö, jos se rakennuttaa johonkin talon vai kuka se siis on, joka sen joutuu hyvittämään?

Ville Selonen: Joo, se on, jos ajattelee kaavoitusta, niin niin niin jos tehdään asemakaava jollekin isolle hallille, niin niin niin tota sen hallin rakentaja joutuu tekemään sen kompensaation, jotta se saa ylipäätään rakennusluvan. Se pitää tehdä ennen kuin pääsee rakentamaan. Sitten tietenkin jos kaupunki on tekemässä omia rakentamisiaan, niin vaikka tien sinne kaava-alueelle [00:17:00] ja ja tota sille suurelle hallille, niin jos kaupunki sen tekee, niin sitten kaupunki on siinä tekemässä sen ekologisen kompensaation.

Sini Suomalainen: Että kaikki kaikki jotka aiheuttaa haittaa luonnolle niin on sitten Tehtävä se ekologinen kompensaatio. Eli Vantaalle on sitten niinku näin ollen hieman kalliimpi rakentaa kuin johonkin muualle.

Ville Selonen: Hmm, vois sanoa niin, että totta kai se jotain maksaa, mutta kaiken perusta on se, että vältetään ja lievennetään niitä haittoja. Sit lähetään

suunnittelemaan niin, et, että sitä kompensaatiota ei tulisi. Eli paras kompensaatio on se, jota ei tehdä.

Sini Suomalainen: Aivan.

Ville Selonen: Eli pyritään, pyritään välttämään se haitta ja hyvällä suunnittelulla ne haitat voidaan minimoida todella, todella paljon. Et se vaan pitää ottaa huomioon. Meillä pitää olla etukäteen tiedossa ne luontoarvot mitä siellä on ja suunnitella sen mukaan. Ei sen mukaan, että missä on piste A ja missä on piste B tai tähän me halutaan iso [00:18:00] halli. Se ei oo se su -- se ensimmäinen vaihe, vaan ensimmäinen vaihe on kerätä se tieto mitä sillä alueella on ja sen jälkeen lähteä suunnittelemaan miten me tehdään se niin, että luonnolle syntyy pienin haitta.

Kimmo Collander: Tää, tää on aivan sama periaate kuin mitä hiili -- hiilen sidonnan suhteen ja hiilidioksidipäästöjen suhteen tehdään, ja näin sen tulee ollakin. Et sitä kautta se euro tuo just viestiä, että mitä kannattaa tehdä. Et ei se niinku ukaaseilla etene, vaan siinä pitää sitten tosiaan sen euron kuljettaa viestiä ihan sille loppukäyttäjälle asti, että vantaalainen joutuu sitten maksamaan pikkusen enemmän vuokraa, jos on rakennettu öö ekologian kannalta epäsuotuisalle paikalle.

Sini Suomalainen: Ja entäs jos Vantaalle nyt tulis tämmönen sähkösiirtolinja, niin mitäs siihen tapahtuis?

Ville Selonen: No se on vähän ongelmallinen. Ongelmallinen kun sähkösiirtolinjat tulee ilman asemakaavaa, et et täl hetkellä me pystytään velvoittamaan sen ekologisen [00:19:00] kompensaation ainoastaan sen asemakaavoituksen kautta ja sähkölinjat tulee ilman asemakaavaa.

Kimmo Collander: Täähän on tällai kansalaisnäkökulmasta aika katastrofaalinen tilanne, että sellanen koko ympäristöön merkittävästi vaikuttava hanke niin kuin voimalinjat nyt aina on, niin se vaan tulee. Siinä ei oo mitään kunnan, kaupungin tai maakunnan tekemää kaavaprosessia alla, missä yhteisesti päätetään, että mikä nyt olisi paras paikka, vaan ulkoinen toimija tulee ja ilmoittaa, että tuohon se tulee.

Ville Selonen: Kyllä se niin kun maakuntakaavassa ja yleiskaavassa on ne suurpiirteiset linjat mihin ne tulee, mutta niitä kun ei joka vuosi uusita. Ja jos tulee yllättävä tarve saada uusia linjoja, niin, niin, niin kyllähän ne sitten täytyy jostain saada vedettyy ja silloin ei välttämättä asemakaa-- tai yleiskaavat ja maakuntakaavat oo riittävästi ajantasalla huomioimassa sitä tarvetta. [00:20:00]

Mutta se on just, et, et asemakaavan kautta me ei niihin päästä, että tähän pitäis saada joku muu Muu tekijä ja, ja kyllä siinä katse kääntyy sitten tuonne valtion suuntaan ja lainsäädäntöön.

Kimmo Collander: Ja tämähän on semmonen laaja taudinkuva myös, että tää meidän sähköverkko, sähkönkulutuspistemäiset kohteet ja niitten tuotanto, niin se vaan tapahtuu. Ei se oo kenenkään kontrollissa, että tuotantoa tuonne, kulutusta tänne, piuhat väliin, niitä vaan tulee. Tai tämä on tuntuma mitä kansalaisella on, että ei, ei tää kokonaisuus oo kenenkään hallinnassa.

Sini Suomalainen: Joo, käydääs läpi vähän sitä, että nyt kun niitä linjoja tulee vaikka Savoon, kun siirretään sit sähkö tuolta pohjosemmasta etelään vai etelästä pohjoseen, miten siirretäänkin aika kauas nyt datakeskusten takia, niin tuota mitä se vaikuttaa sit siihen paikallisten ihmisten elämään?

Kimmo Collander: [00:21:00] Se vaikuttaa monellakin tavalla. Jos lähtee ihan sieltä maanomistajan näkökulmasta, niin maanomistajalta otetaan maata pois. Joku tulee ja vie. -omaisuutta pois. Siitä saa kertakorvauksen. Nyt tuli uusi lunastuslaki, niin se korvaustilanne vähän parani, mutta se ei kuitenkaan mahdollista sitä, että vastaavanlaista metsämaata pystyisi ostamaan sieltä naapurustosta.

Ja sitten se on kertakorvaus, vaikka haitta on vuosittainen. Sitten kun katsotaan vähän laajemmin, niin siellä paikallisyhteisö kärsii myös, että siellä ainoat ehkä jotka jonkun verran hyötyy on hirviporukat, että siellä on hyviä passipaikkoja sitten sähkölinjojen alla, mutta maisemahaitta ja virkistyshaitta on merkittäviä, mikä säteilee koko ympäristöön.

Sitten myös kun ainoastaan lunastetaan johtokatu eli [00:22:00] se alue minkä päällä piuhat kulkee, niin se tontin arvoihin säteilevä vaikutus on kuitenkin melko laaja siinä, että ei kukaan halua mökkiä rakentaa voimalinjan lähelle. Sitten on jo olemassa olevat kesämökit ja asuintalot. Niiden arvo laskee siinä lähistöllä.

Ja sitten inhimillisesti katsoen, niin onhan se tympeätä katsella semmoista sähkötolppaa ja kuunnella sitten sirinää ympäri, ympäri vuoden. Ja hyvinkin rakas maisema saattaa tämän kautta tärveltyä ja näillehän on hyvin hankala laittaa sitten euromääräistä arvoa.

Sini Suomalainen: Niin tässä voi ajatella, että on teoriassa mahdollista kompensoida luonnolle, josta voidaan vielä vähän puhua lisää. Ja aika sinänsä

helppoa varmaan rahalla maksaa maanomistajille, mutta sitten nämä kaikki muut asiat vielä niin vaikea ehkä kattaa sitä.

Ville Selonen: Joo ja tä-täs-tässä on hyvä, hyvä nostaa just se, mikä monesti menee ihmisillä sekaisin, että mitä se ekologinen kompensaatio on. [00:23:00] Se ekologinen kompensaatio on hyvittämistä siitä haitasta, joka syntyy luonnon monimuotoisuudelle. Sillä ei voida hyvittää maisemahaittaa tai, tai virkistyhaittaa ja se pitää muistaa se, että se pitää jollain muulla tavalla saada hyvitettyä. Kompensaatio ei ole se, se työkalu, jota, jota tota siinä tarvitaan. Kompensaatio käytetään vaan luontokato työhön samalla tavalla kuin hiilinielu tarkastelussa on, on hiili asioissa katsotaan niin, niin tota kompensaatio on täysin siihen luonnon monimuotoiseen suuteen liittyvä. Just toi, öö, ihmisyhteisöjen ja, ja tota maiseman ja virkistyksen muuttuminen, niin se- Se ois hyvä sinne saada joku euromäärä.

Kimmo Collander: Joo ja tässähän on sitten tämmönen alueellinen ongelma myös. Ehkä tuossa jo mainitsinkin ton Savon alueen esimerkkinä, että siellä ei ole juurikaan tuotantoo eikä [00:24:00] kulutusta, mutta sieltä menee nyt sitten tai tulee harjulinja menemään tämän alueen läpi ja ainut mitä paikallisyhteisö saa on tämän pysyvän haitan.

Sini Suomalainen: Mites sitten jos me haluttais nyt, että Fingrid kompensois eko, tän ekologisen haitan kuitenkin edes, niin mitä se tarkoittais käytännössä? Se menis niinku lainsäädännön tasolla, mut mistä ne rahat tulis sitten?

Ville Selonen: No se, että se, että tota Fingridi tai ylipäätään sähkölinjojen tekijät saatais kompensoimaan, niin pitäis muuttaa lainsäädäntöä, että nyt ekologinen kompensaatio on vapaaehtoinen. Et sittenhän pitäis rupee miettii, että se lainsäädäntö, joka siihen velvoittais. Ja sehän tulee kalliiks, jos se tehään sillä tavalla kuin se on nykyisin tehty. Ja tota sen kompensaation kautta me pystytään ohjaamaan ihan niinku rahallisesti sitä, että miten kalliiksi se kompensaatio tulee. Ja siinä kaikessa tärkeintä on se, että me tiedetään [00:25:00] mitä siellä alueella on. Meidän pitää ensin selvittää tarkasti luontoarvot, virkistysarvot, kaikki arvot mitä siellä on. Mut kompensaation suhteen pitää selvittää ne luontoarvot. Ja sit kun me tiedetään ne luontoarvot- Luontoarvot ne pystytään suunnittelemaan niin, että se haitta on pienin. Ja sit kun me saadaan se haitta pienennettyä, niin silloin se myös ekologisen kompensaation kustannukset pienenee. Jos se olisi velvoittava ekologinen kompensaatio lainsäädännössä, niin sillä olisi todella merkittävä ohjaava vaikutus siihen, miten asioita suunnitellaan ja missä vaiheessa niitä suunnitelmat tehdään. Nykyinen malli on se, että nyt suunnitellaan ja sitten selvitetään mitä sinne sattuu sinne suunnittelualueelle osumaan ja sitten

ihmetellään, että mites tästä selvitään, kun se olisi pitänyt tehdä ihan toisessa järjestyksessä.

Sini Suomalainen: Miten iso harjoitus teillä oli Vantaalla sit muuttaa tuota suunnitteluajattelua?

Ville Selonen: No kyllä sen voi sanoa, että se harjoittelu on käynnissä edelleen. Että kyllä meillä vielä vielä tota pitää [00:26:00] harjoitella sitä, että me saadaan niinku riittävän hyvin se, se tieto etukäteen kerättyä, kerättyä ja tota huomioitua siinä suunnittelussa. Että et tää on edelleen harjoittelu, mutta tota luonto ei pysty odottaa sitä, että me niinkun osataan tämä täydellisesti. Meidän pitää toimia nyt ja se on kaikkien suhteen se on sama viesti.

Sini Suomalainen: Joo.

Ville Selonen: Ja tämähän on tärkeetä, että tää kompensaatio ja luonnonarvokauppa on muotoutumassa tässä näin ja ei meidän tartte täydellistä odottaa, että kunhan jotain vaan nettohyödyllistä tehdään niin se riittää ja sitten parannetaan systeemiä ja opitaan tässä vuosien mittaan.

Joo toi on totta ja sitä tehdään nyt jo, että nyt me ollaan, ollaan tota tunnistettu sekä kompensaatio niin kun näitten ööh laskelmien, mi-miten, miten sitä lasketaan. Siellä on tunnistettu korjaustarvetta. [00:27:00] Lainsäädännössä on tunnistettu, että siellä pitää vähän tehdä muutoksia, et et- Mut se se just et me voidaan tehdä samaan aikaan hyvää ja samaan aikaan korjata niitä vikoja. Et et sil-silleen ne asiat menee. Ei niin kun jos me jäädään oottamaan täydellistä systeemia, niin niin no maailma loppuu ennen sitä.

Kimmo Collander: Täs on pakko tuoda esimerkki tai verrokki hiilimarkkinoista, jossa homma sössittiin täysin. Ää vapaaehtosia hiilimarkkinoita Suomessa ei tällä hetkellä ole, koska vedettiin ruuvi sen verran kireelle ja sitten pelätään näitä viherpesu öö ongelmia. Ja ö tällä hetkellä metsänomistajille, maanomistajille euro ei tuo minkäänmoista signaalia, että jotain muutakin vois tehdä kun puuta kaataa ja myydä sitä eteenpäin. Ja tää on [00:28:00] jonkin sortin minikatastrofi kyllä, missä on sitten muutama juurisyy, jotka tän e-- luonnonarvokaupan suhteen niin pitäs öö osata välttää, et siitä tulis kiinnostava vaihtoehto kaikille osapuolille.

Sini Suomalainen: Jep, mut jos me nyt haluttais, että nää sähkönsiirtolinjojen alle jäävät haitat minimoitas ja sitten ne ekologiset haitat sit lopulta

kompensoidas mitä sit jää, niin mitä täs ois nyt tehtävissä? Voiks tälle tehdä enää mitään? Voiko Mäntyharju vaikka päättää, että meidän alueella nyt ne on kompensoitava?

Kimmo Collander: Ei voi, koska tää ei oo Mäntyharjun asia.

Sini Suomalainen: Vaan koko Suomen.

Kimmo Collander: Niin. Fingrid tulee ja ilmoittaa, että tästä se nyt vedetään. Siinä on yva-menettely, joka, jossa on sitten muutama eri vaihtoehto ja sen perusteella sitä sitten sorvataan johonkin suuntaan, mutta se nyt vaan tulee. Ne linjat mitkä nyt on suunnitteilla ja tekeillä, niin pojat, me ollaan [00:29:00] hävitty tää peli.

Et niitten suhteen ei sen kummempia voi tehdä. Mut just tää systeemitason muutos, niin se pitäis saada ripeesti aikaseks, että tuotanto ja kulutus lähemmäksi toisiaan, niin se olis luonnon ja maanomistajien kannalta kaikista paras vaihtoehto.

Sini Suomalainen: Ja mi-mistäs se johtuu, että ne nyt sitten on missä sattuu? Ne datakeskukset ja tuotanto.

Kimmo Collander: Tota, tuotanto menee sinne, missä se on paras tehdä. Että ainoat mitkä on siirreltävissä luonnonolosuhteista riippumatta, tollanen kun mutkia oikoen on fossiilinen voima ja ydinvoima. Mut sitten tuulivoimalat rakennetaan sinne missä tuulee ja aurinkovoimalat sinne missä aurinko paistaa ja vesivoimaa rakennetaan jokien kohdalle. Ja ne nyt sattuu olemaan sitten rannikolla ja pohjosessa. Ja sitten taas datakeskusten logiikka riippuu sitten [00:30:00] monestakin asiasta. Yks semmonen asia mikä nousee aina esille on hukkalämmön käyttö. Siinä ois hyvä ku olis joku lämmön käyttäjä eli kaukolämpöverkko esimerkiks lähellä. Sitten on sähkönsaannin varmuus, eli siellä pitäis olla just sitten Fingridin piuhoja lähellä. Työvoiman saatavuus, olemassa oleva dataverkko. Tämän tyyppiset asiat vaikuttaa sitten näihin. Datakeskusten sijoituspäätöksiin. Varmaan moni muukin asia, mutta nää nyt on tällai maallikkonäkökulmasta noussu pinnalle.

Sini Suomalainen: Mut eihän ne nyt oo menny sinne missä sitä tarvitaan sitä hukkalämpöö niin nytkä.

Kimmo Collander: Nyt tilanne on muuttunu. Joo että nää Googlen investointipäätökset niin ne on mun mielestä niin hyviä ja oikeita, että mennään lähemmäksi tuotantoo ja sitten toivottavasti sille hukkalämmölle löytyy jotain

käyttöä. Että kasvihuoneethan olis ihan näppärä homma, mutta meidän kasvihuoneet suuntautuu kotimarkkinoille ja toimijat on [00:31:00] pieniä.

Sinne pitäis saada kuitenkin semmonen kansainvälisen tason toimija, joka ottais siitä sitä lämpöö. Mutta tässäkin pitää olla sillai teknologiaoptimisti, että kun on tarjontaa lämmölle, niin kai sitä kysyntää jossain vaiheessa joku tajuaa, että täällä ois nyt halpaa lämpöö, niin mitäs me sillä tehtäis?

Sini Suomalainen: Joo. Niin, sanoit Kimmo, että tää taistelu on nyt hävitty. Ni entäs sitten jos meille on tulossa näitä taisteluita tai sähkösiirtolinjoja ehkä hyvinkin paljon lisää, niin mitä pitäis nyt tehdä, että homma menis nyt järkevästi sit jatkossa?

Kimmo Collander: No kyllähän tää menee lainsäädännön kautta, että tällä hetkellä Fingridillä on ainut keino säännellä tätä sähkönsaantia kommunistisista yhteiskunnista tuttu jonotus.

Eli mennään siinä järjestykses että ku ilmottaudutaan. Tai ei kun siinä vaiheessa kun hanke on valmis, niin sitten yhdistetään verkkoon. Ja sehän on [00:32:00] huono järjestelmä. Nyt on tullut hallitukselta esitys tai luonnos, joka on lausunnolla, missä annettaisiin Fingridille mahdollisuus priorisoida näitä, että kelle annetaan ensisijaisesti liittymäoikeudet. Tämä on edunvalvonnasta tuttu oikeansuuntainen mutta riittämätön toimenpide.

Sini Suomalainen: Niin kuin mitä se sitten hyödyttää, että-

Kimmo Collander: Että sillä tavalla pystytään kun tää on siinä luonnoksessa jäänyt vähän epäselväksi, että kuinka ne pystyttäisiin alueellisesti sitten muuttamaan näitä priorisointeja, niin sen avulla sitten pystyttäisiin, että jos jossain sanotaan nyt sitten vaikka Kainuussa laitetaan datakeskukset, että te olette nyt korkeammalla listalla, että täällä saatte sitten töpselin seinään nopeammin kuin Espoossa, niin siinähän on jo aikalailla ohjaavaa vaikutusta, kun aika on kuitenkin tuotannontekijä myös.

Sini Suomalainen: Mutta siis [00:33:00] millä perusteella sitten Fingridin pitäisi ne priorisoida? Niinku sen perusteella, että heidän tarvitsisi rakentaa vähemmän sitä uutta siirtolinjaa vai mitä sä ajattelet?

Kimmo Collander: Nimenomaan näin, että olemassa oleva infra tulisi paremmin käyttöön eikä tarvitsisi rakentaa uutta, mikä meillä nyt yhteiskunnassa muutenkin tuntuu olevan ongelmana. Mutta tota sen lisäksi niin kyllä se euro saisi tuoda erilaisia viestejä just tämän ekologisen kompensaation

kautta, niin se pystyisi tuomaan viestiä siitä, että tässä on nyt näitä ulkoisvaikutuksia mitkä pitää korvata. Ihan samalla lailla kuin vantaalainen vuokra-asunnossa asuva maksaa euron kaksi lisää kuukaudessa, jos se on väärään paikkaan rakennettu.

Sini Suomalainen: Eli silloin se maksaja olisi se datakeskusyhtiö lopulta.

Kimmo Collander: Tai me, niitten palvelujen käyttäjät. Että kyllähän se on kuluttajalle aina nää kaikki tulee. Mutta samallahan me hyödytään siitä myös sitten, että saadaan käytettyä tekoälyä ja katseltua kissavideoita, mitkä on tämmösiä elämän perustarpeita. Mut tota, [00:34:00] kyllä tässä pitäs eurolle antaa vahva konsulttirooli, mitä lainsäädäntö tällä hetkellä ei anna. Just että saadaan tää rakenteellinen epätasapaino korjattua. Plus sitten jos nyt kattoo ihan esimerkkejä maailmalta, niin Australiassa esimerkiks on tämmönen just kun mehän ollaan tässä nyt puhuttu näistä sosiaalisista vaikutuksista paikallisyhteisöille, niin siellä voimayhtiöillä on velvoite antaa paikallisyhteisöille tai maksaa paikallisyhteisöille siitä haitasta, mitä he on aiheuttanu. Niin tämmösiä avauksia pitäis meidänki rohkeesti lähtee miettimään ja just näille negatiivisille ulkoisvaikutuksille hintalappua, jotka sitten ohjais maankäyttöö ja sähkön tuotantoo ja kulutusta.

Sini Suomalainen: Kuulostaa hyvältä. Kuka ois niinku se tai mikä taho tai kuka henkilö niinku ois niinku se, joka osais nyt tätä ruveta edistämään?

Kimmo Collander: No itse asiassa täs nyt otin vähän [00:35:00] itselleni ilmatilaa. Nää kaikki ajatukset on Martti Häkkäsen raportissa, joka on tällä hetkellä lausunnolla. Viime vuonna kesällä hyväksyttiin lunastuslaki ja siinä tuli vähän niinku jatkotöinä tai laiskaläksynä just nää siirtolinjojen tai sähkölinjojen korvaukset. Ja Häkkänen on tehny tästä nyt raportin ja se on lausunnolla ja siellä tuodaan tää. Australian esimerkki esille, mutta ei kauhean pontevasti oteta kantaa, että tää on sitte hallitusohjelmamatskua, että siinä meidän lobbareitten pitää nyt käyttää tämmösiä tietoja ja kokemuksia sitten astaloina.

Sini Suomalainen: Mitäs mieltä Ville oot? Mikä ois niinku oikee tapa nyt jatkossa hoitaa hommia?

Ville Selonen: No siis ihan eka, eka steppi on just toi, toi suunnittelun järkevöinti. Siis ihan koko Suomen mittakaavassa ja sitten niinku paikallisesti miten niitä asioita mihinkin laitetaan. Ja ja tota, niinku [00:36:00] se luonnontilan, tilan selvittäminen. Jos nyt vaikka voimalinjan suhteen aattelee, niin voima-voimalinjan su-suhteen pitää selvittää paremmin kuin mitä YVAssa selvitetään, että sieltä pitää selvittää kaikki ne luontoarvot. Varsinkin jos

saadaan kompensaatio pakolliseks, niin si-sitä kautta me saadaan sit se oikeesti se hintalappu ja, ja luontovaikutukset selkeesti rakennettua niin, et et, et se lähtee ohjaamaan sitä, sitä, et et saadaan niin kuin paperille lukuja, josta me voidaan sit sanoa se, että Nyt tää on väärä, väärä tapa tehä tai tää on oikea tapa tehä.

Sini Suomalainen: Niin eli lainsäädäntö. Mut oisko jotain mitä vois tehä jo vielä vähän nopeemmin?

Kimmo Collander: No tässähän just Vantaa on esimerkki siitä, kuinka julkinen toimija pystyy omalla politiikallaan sitte viemään asioita eteenpäin. Ja tällai jos katotaan yleensäkin koko yhteiskuntaa ja kaikkea rakentamista, niin kyllähän kunnilla ja just [00:37:00] kaavoituksen kautta niin on merkittävä rooli, että sinne voidaan laittaa kaavaan merkintä, että tänne rakentaminen edellyttää ekologista kompensaatiota. Ja ihan yhtä lailla valtio omistajana niin voi sanoa, että olen isäntä talossa ja tehkääs pojat nyt näin ja kompensoitte nämä kaikki asiat, niin mun mielestä se ois reilua omistajaohjausta.

Ville Selonen: Aivan. Omistajaohjaus vois olla aika hyvä ratkaisu.

Sini Suomalainen: Selvä. Tällasin terveisin omistajaohjausministerille.